

ТӨРЭЭН ЧУРТКА ХӨЙ ДАГ-ДУГУН БЭЭР

Тываның даг улестурунун баштайгы болжааргай бугурулгези — «Тыва даг-дугу» комбинаттын бирги ээлчез ажылалга киргени, онза чутула минерал — тыва даг-дугун Төрөөн чуртка берип өгөлей бергени бистин республиканың ажылчы чоннарының коммунизм тургузушкунунун хөргөне база бир күш-ажылчы улуг салымшыны болган. Даг-дугу комбинаттын бирги ээлчез ажылалга хүлээп алган Күрүне комиссиясынын актыын эзууга алгыра, комбинаттын бирги ээлчезин чыда күчүзү даг-дугунун алды сорттарынын талазы-биле 20 муң тонна болгаш беш сорттар талазы-биле 15,5 муң тонна даг-дугун арыглаар бооп турар.

1965 чылда даг-дугун беш сорттар талазы-биле арыглаарын күрүне планы-биле 8 муң тонна кылдыр доктааткан.

Комбинаттын ажылчылары, албан-хаачкылары болгаш инженер-техниктер ажылдакчылары боттары-

нын бар аргаларын санап көргөш, 1965 чылда Төрөөн чуртка 10 муң тонна эки шынарлыг даг-дугун азы пландан ажыр 2 муң тоннаны бээр деп бедиктен социалисттик хүлээлгени алганнар. Ол шынар чылдың төнчүзүгө чедир фабриканың төлөвилел эзууга күчүзүн шигээдин ап, ай бүрүдө 1200—1300 тонна азы дүн-хүн дургусунда 40—45 тонна даг-дугун арыглаарын чедип алыр деп хүлээгеннер.

Комбинаттын мурнунда салдыгын сорулганы — чыл төнчүзүдө даг-дугу арыглаар фабриканың төлөвилел эзууга күчүзүн шигээдин алырын чедир күүсүдирин чедип алыр дээш, алган хөй организас-техниктер хемчеглерин амыр-алга боттадырар жүрүлдү бис. Рудник талазы-биле шилпик алыр руданың хемчөө 20 муң тоннанын орунунга 26 муң тонна чедир, ол сорулганы күүсүдирин-биле амыр фронтунун 2,5 километр чедиргеш, аада руда бузар бригадалары тaa-

рыштыр тургузар. Забой бөлүгүнүн ажылчыларынын санын барык ийи каттап өстүрөр. Бугурулгези чер өрүмнээр бедик бугурулгези стa-никтарын тургузуу, фабриканы бедик сөрттүр даг-дугуту руза-биле үзүктөл чокка хангырар немелде салдыт тургузар. Оон ыңай даг-дугуту руданы казырын көвүдөдир сорулга-биле бульдозерлер-биле руда казыр операцияны рудникке улгатырары чутула бооп турар. Бо талазы-биле бистин комбинат Уралда даг-дугуту рудниктерде шынар бедик бугурулгези ажылдап шына-лайн турар бис. Забойда ажылдап турар ажылчыларынын күш-ажылынын бугурулгези бедидер талазы-биле бистин сорулганыс талазы, бо чылын бир забойникке хамаарыштыр күш-ажылдык бугурулгези эа-чегде ам тип турар 110 кг орунунга 120—130 кг чедирер болур. Ынчангаш дүн-хүн дургусунда шилпик-дек руданы тыварын 80—100 тонна чедирер бис.

Фабрика талазы-биле бистин ап чорудар хемчеглерини бола, хамык-тың мурнунда ажылдагынын турар шитки курлавырларын ажы-лалга киирери, даг-дугунун беш сорттарын дүн-хүндө арыглап белет-кээрин 40—45 тонна азы чылдың сөөлү айларында айда 1200—1300 тонна арыг даг-дугун белеткээри бо-лур. Бо сорулганы чедирерин бот-тадырары-биле организас-тех-никтер мындыг хемчеглерин ботта-дырар деп турар бис: 1965 чылдын бирги кварталында даг-дугуту руда-ны хүлээп алыр, ону үрүктөтүр та-лазы-биле тускай шугуну немей тургузуу, мындыг арга-биле түп үр-мектеп-сорттировкалар комплекс-нин бугурулгези 10—20 хуу улгатырар.

Ак-Довурактын даг-дугу байлаан болжаары амыр арыглаар талазы-биле технология чорудулганы ажи-деринге өртем-шынчилер институт-таны база бугурулгези инженер-тех-никтер кадрларымысты, бугурулге-

нин мурнакчыларын жириштирби-лаан, бо чылдың ийги чартымыда фабриканың ажылында улуг өскө-рилгени кылдырып чедип алыр бис.

Бистин продукциясынын шына-рын хереклекчилер бактап турарын чажыргаш каятар. Арыглап турар даг-дугун тус-тус сорттарга ам-даа багай ылап турар бис. Ынчангаш фабриканың технология чорудулга-зын эки эдиктирип ажылдап, дериг-херекселдерин бугурулгези бедик-теринге биске дузалаары-биле ар-тем-шынчилер институттарындан тускай өртемниктерин чалаан бис.

Фабрикада күш-ажылдын сагма-га-чуруму ам-даа дык багай бооп турарын хемчеглөөс аргажок. Анаа турар чоруктар хөй, бугурулгези бир дески ажалдавын турар. Прогул кылдыр чорук, өмөл-ондуктар тава-нылгалар бар. Социалисттик чары-ты, коммунисттик өсү-биле ажалдаар деп патриоттук шимчөөшкенин ажи-лдер, бригадалар ортунда багай непердери турар бис.

Комбинаттын таарымчалыг ажал-дарында улуг шалтыктык чорук бола ааар эргежок негетинин тур-рар ажылчыны күштү, мынганга ин-женер-техниктер ажылдакчыларын чалап келдирип, хүлээп алырына комбинатта чуртталга шөлүнүн ам-даа ыракта чедиппей турары бо-лур.

Даг-дугу арыглаар фабрикага мас-терлер, энергетиктер, дагжы меха-никтер, даг-дугу арыглаар тускай өртемниктер, конструкторлар негет-тинип турар. Нийтизи-биле азы-бүрү тускай өртемниң 30 хире ки-жилери негеттине. Чурттаар ора-жылжыгочундан кадрларын ажал-дап үнер, кирер чорук комбинатта дык хөй. Ам үдө бисте чуртталга шөлү-биле хандырымынан өт-бүе-нин саны 153 кижи чедип турар. Оон ыңай урууларын албан чаре-рин база дык чедиппей турар. Уруугар албан чарелеринге уруула-рын тургузар дугайында 100 ажыг

кижилерин билдиринишкенин хан-дырыткан.

«Тыва даг-дугу» комбинаттын ажал-инжилериниң 1965 чылда — чеди чылдың сөөлү чылында ботта-рында алган бедиктен социалист-тик хүлээлгелерин, мынганга даг-дугу арыглаар фабриканың төлөвилел эзу-гаар күчүзүн бүрүн шигээдин алы-рын тептиг күүсүдиринге магады-лап кылдыр чуртталга түлүүн дү-гөдирин ам үдө кол сорулга.

Тываның даг улестурунун баш-тайгызы — «Тыва даг-дугу» ком-бинаттын ажылчы, албан-хаачкы-лары болгаш инженер-техниктер ажылдакчылары чеди чылдың сөөлү чылында боттарында алган хү-лээлгелерин күүсүдир дээш улам эки ажалдап, бистин чуртталга ком-мунизм тургузушкунун хөргөне күш-ажылчы салымшынын киир-лер дээринде чигинип турбас.

К. ОНДАР,
«Тыва даг-дугу» комбинаттын директору.

БИСТИН КАНДИДАТТАРЫБЫС

ТӨЛӨПТИГЛЕРНИН БИРЭЭЗИ

— Таптыг-ла бир хар ажып ту-рунда, аам алу калган. А ачам-нын дугайын шуту билбес. Тос харымда, шолуга өөренип киргеш, чутале дөт класс доозар аргалыг болган мен. Он беш хар-лымда, ажылдап өгөдөдү. Ын-чан бистин Кара-Туска колхоз ор-ганизастаттынган. Менээ 17 ине-терин хүлээдин берген. Оларын саап, ажал турдум. Оон соонда трактористтер белеткээр курса-к өөренип алгаш, механизатор болу бердим. Чээрби хар ажа дүжү чорашы, мын заводунга кирдим. Шаа оон бээр-ле тууд-биле хол-башкан кижи мен ийи—деп, Га-лина Петровна чугаалап алу-ду.

«Коммунтуду» тууд-сеп-теге өргөлдөдү ажылчыны, малер Галина Петровна Ромаше-кo, шынап-ла, берге болгаш на-рын амырларды көрүп, күш-ажылга кара чамыдан тура да-дыккан кижилерин бирээш.

— Тывага казан деп ажал-дай берген силер?—деп сону-галым.

— Тыва АССР дээрге Крас-ноярск крайның кожазы болгай. Аныяк республикага тууду тала-зы-биле мергежилди кижилер негетинин турарын билди алган, өт-бүдөөс-биле көжүп келген бис. Моңа ашаа Павел Контратевич быздың кижилер. Ботка келгеш, ту-румчул, хоорайнын хөй-хөй чаа туугаарын кылдырып кириш-тивис. Сөөлү чылдарда «Тыва тууду» трезинге болгаш «Комму-нист» тууду-септеге өргөлдөдү ажылдап келдиш. Ам амырлар-чуртталга-да, ажал-херек-да чедирерин чоруп турар ийи. Амы-төлдүг, аас-кежинтик, эш-өөрдү, эки ажалдан, чонга ба-раан болуудан өскө кижиге ча-гай чүтү чүтү боор—деп, ол менээ харымлаан.

Оон даштыдан көргө-ле, ажылга далымкан, эрес-шөөв-азы идден. Мастеротун тууду ал-гаш, бажыкын ханзын септен, малгаштап, бугу, шокарлап, каастан турда шынап-ла, мага-лым. Оон уран-шевер холдарыны шокарлап, каастан каан бажы-нарын көр, сонугулар динирер-де «Кымыл» деп аттыг аалча-лар бажынамын. № 7 школага болгаш өскө-даа чегерле бары-нар. Ажылдын эки шынарлыг кылдыганын мында кижилеруу чыгыр сестер-биле балыкка боор.

Степан Маркович Маркинге

удурткан септеге кымыр брига-даның кижилерин боттарынын мурнунга салдыгын сорулганы чедирерин күүсүдир, өргөлдө-дү мурнакчы коллективтериниң санынга шагла-ла кирген. Олар өртен чылдың бугурулгези планын чедирерин күүсүдир, чеди чылдың сөөлү чылдың январь-да база-ла өргөстү ажалдап, пла-нын даалганын 135 хууга күүс-дир аргалыг болганнар.

Бригадирге база дүжү көрдүм. — Бисте бедик мергежилди, ажылды чүтүл эки шынарлыг бугу-дур кижилер хөй. Оларын са-нынга Галина Ромашенкоу ки-рер апаар. Галина Петровна эки Айна Бочкарева-биле кады өр-төн чайын дык хөй бажынарын септен, ханаларын шокарлап, бу-дү, чугаалап кылган. Оларын кылган ажылы чүтүл эки шына-рыг болур. Хөткүнү белеткөп алыр, бугурулгези таарыштырар, ханаларын чугаалаар белең өсө-ажыл. Ону кижи болган кыла а-бас. Ботка кирер бугу материал-дарынын составын таарыштырар кылдыр апаар. Галина Петровна мындыг составтарын кымыр тала-зы-биле бистин бригаданың мер-гежилди кижилерин бирээш болур ийи. Шаа мындыг мер-гежилди, чедирерин күүсүдир, чүт-күлдү кижилерин ачында, бистин бригаданың өргөлдөдү бригадалар аразына шилчир тукучуганын быжы-биле тууду турар. Январ айыны түнелин үндүргөш, бистин бригаданың планын ажыг күүсүдир, ажылды бедик шынарлыг кылганы дээш шилчир тукучуганын база катан артырар каан. Коммунист күш-ажыл коллективиниң үндүлүт адын чалап алышкан, бо чыл-дын планын хуусаа бетинде күү-сөдир, ажылды чүтүл көчүтү эки шынар-биле дүжүр бис—деп, бригадир чоргалар-биле чугаалап алуур болду.

Бригаданың эки түнелерин чедип ал, тууду чаа аргаларын ажалдаарына эа Ромашенкоу ки-рерин салымшыны удуз дээр-зинге бригаданың ажал-херекте-рин-биле танышкан тууду-на бүт-түр боор силер.

Галина Петровна ажыл на-мын соонда бажыкына анаа орнун көрү берге. Ол кино-лаан, театрга барган азы хөй-ининиң калдыг-бир ажалына киришкен турар. Ол бола тууду-да профсоюз комитетинин кеңи-гүнү, школага дузалаар секцияны удуртуп турар.

Мырцай-ла чокта чаа бир мындыг таварылга болган. Хо-ройның № 4 школында «Ком-мунтуду» тууду-септеге өргөлдө-дү ажылчыны Петровтун огу багай өөренип, үнөпөп турар дугайында медээ келген. Бо тала-зы-биле чогуру хемчегин алырын Г. Ромашенкога даскан. Галина Петровна школага кичээлдерге олуружуп, Петровтун бажыкына барып, өөреникчинин бажыг оналганын канчаар күүсүдир, хөстүг шакарын канчаар өртти-рип турарын хайгаарып, бодунуң уруугары Ляда биле Тамараның канча 4—5 демдектеринг өөр-енип турарынын дугайында дүр-жүлганын солукшан. Оон түнел-динде демги оолду өөрөдигези экижөөш.

Галина Петровна чүтүл Петро-втарга эвес, а бригадада кады ажылдап турар эки Малышеваның № 11 школында 4-класста өөр-енип турар огу кижижидеринге база дузалаан. Бо дег таварылга-ларын хөй-биле көргүзүп болур.

Мурнакчы тууду-септеге бодала-ры, планирар, саналдары хөй. — Бисте ам-даа эки, шынар-лыг ажалды-болурун арга-зы бар. Курлавырларын долгу-биле ажалдавын турар бис. Анаа чи-ке кылдыр социалисттик чары-ты организастаанын ап көрөөш. Эрткен чылын бистин бригаданыс Урунчекке удурткан бажыкылар бригаданы-биле чарышты өгөдөш. Бо анаа-ла сөс кырынга артыган. Чүтү дээрге, бистин көргүзүлгө-ринистик деген, тилекчи болган бригаданы илердери берге бол-ган. Бистер калдыг-бир септеке бригада-биле чарышкан болуусу-са, байдал көчүсө өскө болган ту-рар ийи. Чарышты мын организ-астаар эрертик администрация чери болгаш профсоюз комитет-ди холга алыр өй келген—деп, ол чугаалаар.

Галина Петровна Ромашенкоу чаагай күш-ажылы, хөй-ининиң чорук коллективке билдингир. Ол ам тууду-септеге үнөпөп, хүндүг кижилерин бирээш алаарлар. «Коммунтуду» тууду-септеге өргөлдөдү коллективин бугурулгези тууду-септеге үнөпөп көрү-түп, ажылчы чоннар депутатта-рынын Кымыл хоорай Советинин депутаттыга кандидат кылдыр дептинген.

Ол, шынап-ла төлөптүг канди-даттарың бирээш.

А. ЧАРАШ-ООЛ.

ТЕХНИКА СЕПТЕЛГЕЗИНДЕ

«Сельхозтехника» Улуг-Хем салбырында тра-ктор септелгези кидин чоруп турар. Ында ажалда турар механизаторларын хөй нуруузу ажыла үлөөргөш. Макал Савельевич Ыткын ол ыныг үлөөргөш кижиле-риниң бирээш. Ол боду бизээр болгаш хоюлгаар станок-тарда мергежилдин көрсүзүп, ажылдың доктаа-бай берген норманын үрүлчү ажыг күүсүдир турар болган бедик сагымга-чурумун.

ЧУРУКТА: М. С. Вяткин.
Фото: Г. СИРОТИННИ.

АЖЫЛГЫР КИЖИЛЕР ХӨЙ

Бин-Хемниң «Хадын» көдө-ажыг-агыл артединиң топ сүт-ба-раан ферманын коллективин өр-төн ажыг-агыл чылында күнөш-ин-киниң ажалдааннар. Олар күрү-неге 360 тонна сүт садар планын 368 тонна кылдыр сүтсөткен. Ферма-нын коллектив чокта болган хура-ла коммунист күш-ажылдын деп бедик атты чедип алыр дээш де-мексирин шигитирер, кижи бу-руту хүлээлгелерин алгылаан. Мын-да дүжүлгалыг хоочун саанчылар Галина Кара-кис, Анна Дангаа олар боттарынын мергежилди аныктаар күзүдү-биле дамчыды, аныяк мурнакчылар өстүрүп турарлар. Комсомолчулар Чечек Бошка, Зина Формова, Зина Долгар, Татьяна Ан-жы, Чечекмаа Төлүш олар өрткө чылын бир инектен 1120 килограмм

сүт саар хүлээлгелерин ажыг күү-сеткен, бо чылын бир инекке онааштыр 1200 килограммны саа-рын хүлээгенер. Саанчынын бер-ге, нарын мергежилни шигээдир алырында дузалашкан убагылар Га-лина биле Аннага аныяк саанчылар өөрүп четтиргени илердип турар. Ферма бо чылдың баштайгы кварталында күрүнеге 26 тонна сүт садар планын. Шугуру кижи-лер оң 25 тонназын январьда дү-жүлгалыг берген. Ол дээрге, өрткөн чылдың бо үезинге деңгээр, сүт саалдык ийи катал улгаканын көргүзүп ту-рар. Чедирерин анаа-ла чедип келбөөн билдингир. Хамык жүрү маалды ажалда, чедиреринин эки-малды күш-ажылды сагымга-чу-румун күшүлдеринде. Ында мал чеди элбек белеткенин.

Хүндө бир инекке саваң, ситгенд алында бир килограмм концентрат-ты, 20 килограмм кукуруза силосу берип турар.

Хөй сүтү бугурун инек ка-дарчыларындан, мал чедирин сөөрт-түкчүлериңден улуг хамаржыр. Фермада мал чеди сөөртүп турар комсомолчу Александр Доспанын саанчылар-да, бызаа ажаакчылар-да мактаардан башка чемелер көр-бөөн. Оон буруту-биле мал чеди чангыс-даа удуз үлөөш.

Коммунист күш-ажылдың ша-лдыкчылары деп аладыр дээш деми-сөйүп турар бызаа ажаакчылары Полина Формова болгаш комсомолчу Кымаа Аранчынын дугайында фер-манын бригадир Степан Дангаа хүндүлгө, чоргалар-биле чугаалап өрар. Шынап-ла бызаа ажаакчы-

ларын мактавас аргажок. Оларын каймы-даа ажаап турар 47 бызаа-зынын баш санындан хонукта орту-ма-биле 660 грамм немелде деңи-ни алганнар.

Малчарлар өртемни чедирерин, мурнакчыларын дүжүлгал-зын өөренип, боттарында ажалдап турар. Бызааларын азыраарына кылмыл сүтү ажалгай бергендер бөөр ферманын күрүнеге садар сү-дүнүг хемчөөш өскөш. Моңа мур-нунда ферма хүнде 500 килограмм хире сүтү дүжаап турган болза, ам кылмыл сүтү ажалгай берген-ден бөөр 800 килограммдан хөй сүтү дүжаап турар алгаш. Инек-терин чамдызы ам-даа бызаала-ваан. Ынчангаш сүт саалдык моон соңгаар моон-даа көвүдөр. Бызаа ажаакчылары чаш мал төлүүн аар-саар азыраарын боттары эмел алыр кылдыр өөренип алганнар.

Полина Формова бызаа ажаакчы-ларын аразында эң-не хоочун, дүжүлгалыгларын бирээш. Ол мал ажылыга ажалдан келген 20 чылдында бодунуң мергежилге че-же өөренип өрөдир кагаван дээр. Оон кадалгап турары 47 баш бызаанынын күжү эки. Ол ыкшан комсомолчу Мария Алексеевну чагыс чер чурттуглары хүндүлөү.

Бо аныяк кыс күш-ажылче баштай-гы бажынын кылдып, ажалдап өгө-лөдүрүп бөөр мал ажылына кири-ген. Оон бөөр 15 күш-ажылчы чылдар өрткөн. Ол ам чаа төртүт-түг чаш бызааларын 20 хонук че-дир дөрүктүргаш-ла бызаа ажаакчы-ларында дүжаап, мынчага чангыс-даа чидир чок ажалдан келген. Комсомолчу бызаа ажаакчынын кышмаккай күш-ажылын колхоз баштаар чери болган мында партия организастааны үнөпөп көрөш, каш удуз өрткөн чүдүлгө-биле болгаш хүндүлгө бижиткер-биле шаңдап келген.

— Чеди чылдың сөөлү чылдың күрүнеге сүт садар планын хуусаа-зында долду күүсүдир, коммунист күш-ажылды деп хүндүлүт атты чалаан алыр арга бисте бар—деп, бригадир Степан Дуктубеевич чугаа-лаан.

Шынап-ла күзүл-сөрү, найраал барда сөк кыш-лаа, инг най-лаа коргунчү эвес. Бо найраалыг кол-лективче чаа ажал-агыл чылыны улуг чедирерин күзүр бис.

З. ЮМБУ.

БУХГАЛТЕР КОНТРОЛЮН КҮШТЕЛДИРЕР

КОНТРОЛЬ ЧОРУП ТУР

ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлөли 1964 чылдың ноябрь 6-да докта-лы-биле куруенин, кооперативин, нийтинин бугурулгелеринин, органи-зацияларын болгаш албан чары-лерин кол (улуг) бухгалтерлериниң дугайында чаа дүрүмү бадылаан.

Учүтү мын болгаш барымдалыг тургузарын хандыры, социалист өнүчүп камгалал, кадалгалы, ас-ша-херекчилерин болгаш материал талазы-биле үнөпөп чүдүлгөни шын чарыглаар, камналганын болгаш ажал-агыл саанчыларын чуру-мун боттадырар дээш контроль чаа дүрүм эзууга кол бухгалтерин хүлээлгезинге кирип турар.

Мындыг турбугаа Каз-Хем райо-нда чамдык бухгалтерлер күштүг бо-луп турар хоюлдарын, үстүдө ту-рар организастаанын дүжааларын болгаш айтшыкчыларын сагым талазы-биле контроль чок чорукту бодуруп турар. Ол чорук кол бух-галтерлерин хүлээлгезинде тодгай кирип турар чүдүлгөни үрө-ринге чедирип турары ховар эвес.

Каз-Хемниң «Сельхозтехника» салбыры (даргазы Верещагин, кол

бухгалтер Маркелова) тууду мате-риалдар сөөрткөн дээш подхоттар аразынын тууду организастаанын төлөдирин шын өсө тырткан. Чүз дээрге, «Сельхозтехника» трап-спорту-биле шиферин Кызылдан «Бурунгаар» колхозту тууду шө-лүгө чедирер, а оон хөдөзгүн ол шиферин Кызылдан Сарыг-Сеп чедир болгаш Сарыг-Септен «Бурунгаар» колхоз чедир сөөрткөн кылдыр тыр-тып алган.

Парткурконтроль район коми-теди ол фактыны илереткен, са-лыбырын кол чокка артыкка апкан акызын колхозтар аразынын тууду организастаанын дедир эгиттирген. Салбырын кол бухгалтер эш Мар-келовтун кошка контрольдан тура-нын түнелдиги, тракторлар сеп-телгезин февраль бирдиги медээ-зинге хүлээп алышкын актылары чок дөт тракторларын септөөн кыл-дыр кирген, оларын аразында «Тилелге» колхозтун № 51 тра-кторун февраль 2—3 хүннеринде септөп үргүлүлөшкөн турган.

«Сельхозтехника» салбырын удурткучулар чонун бадылаан ба-гай кадалап келген. Ажал-агылыг эвес кадалаашкын түнелдиги, 2 тонна 600 килограмм дууст ур-дип, баксыраан. Салбырын дар-газы эш Верещагин бо талазы-биле бу-руулгаларын кезелеринин орунунга,

харын, «Дуусту ажалдадан үнгөн кылдыр үндүр бижири» деп резолю-циянын актыг бижири. А куруенин контроль — кол бухгалтер 174 рубль 20 копейк өрткөтүг дуусту сагым амыр үндүр бижири.

Продуктуларын болгаш үлөтүп барааналарын эа-харымысага чок ка-далап турарынын үржү-биле кү-рүнө албан чарелери болгаш садыг организастаанын улуг каражаларга тааржыл турар. Шын эвес кадала-ладан боттарынын шынарын чиди-рен бараларын, чижээ, прим-манин, балынарын, дараанын маанилаларын өрткөткөн Каз-Хем райпозу улуг түнгерге чигидип ту-рары ховар эвес. Оон, ыңай, багай кадалаалдан үрелип баксыраан Ша-ка хөй конфертерин, компитер кылдырар өрткөн чылын 450 ажыг рубль түңгө база анаа-ла үндүр би-жири.

Каз-Хем райпозу удурткучу-лары (баштаар черин даргазы Ша-мютина, кол бухгалтер Логинов, са-дыг кидилин өргөлдөдү Ели-сеев, нийтинин чедирерин чедир-лерин талазы-биле бухгалтер Хар-дина) күрүне хандырылганын ал-бан чарелерин сайгар өрткө өр-төктөрүн улгатырар тургаш, ний-тинин чедирерин чедирин талазы-биле планирар болгаш хүлээлгелерин күүсүдир алган чорук-биле сто-ло-

ваанын багай ажылын чаап-чажы-рып турар.

Уруугар албан чарелерин, интер-натты, эмгелгени болгаш инвал-дизм болгаш айтшыкчыларын дү-жүлгалыг эвес преискурент өрткөткөн эзууга склад дамчы-тыр хандырар ужурут тургаш, рай-позу удурткучулар күрүне хан-дырылганын албан чарелеринге ээти чүтө столоваа дамчытыр немелде өрткөтүг бөөр шак мындыг шын эвес чурумун бешин тургузуп алган турганын илерет.

Удуртуп бээр өрткө өрткөткөн аартамын турганынын түнелдиги өрткөн чылдың чүтө сөөлү айла-рында бешин райпозу орулгазына күрүне организастаанын дүрүм чокка 1112 рубль 57 копейк кир-кен. Мынчан көрөдө нийтинин чедир-леринин талазы-биле план «күүсүткөн» дээш немелде төлөвир кылганында райпо 108 рубль 47 копейк түнүг каражага таарышкан.

Тыва республиканың баштаар черин айтшыкчыларына чорул-тур. Каз-Хем райпозу удурткучу-лары нийтинин чедиреринге кер-селерин сайгарып турары ком-мунист өрткө немелде өрткөтүг ба-за шын эвес доктааткан. Нийтинин чедиреринге чедирерин сайгар ком-мунист өрткөтүг өрткөн аарта-каны-биле чондан 154 рубль 16 ко-

пейк артыкка алган.

Күштүг болуп турар хоюлдуларга, үстүгү организастаанын дузала-дарына болгаш айтшыкчыларын документтер, адуулаар азы ай-тышкыларын дүңсөө болганда, а ол ыкшан күрүне өрткөткөн болгаш расценкаларын үрөш таварылгада кол бухгалтер документтерге ат салбас болгаш чөпсөөрлө бербес деп, Дүрүмдө тодогой чугаалаан чүдүлгө биле тура-ла, Каз-Хем райпозу удурткучулары өрткөткөн шын эвес аартаканын чөпсөөрлөп турган ол-дур.

Совет салдыгын чурумун үрөш чорук улус ажал-агылына улуг каражаны таварыштырар, кадрларга бак салдырар чедирер, даскан ажал-херек дээш оларын хары-салганын дүжүлгалыг деп чувени райпо удурткучулары чедир үнөпөп көрбөөнөр. Күрүне хандырылганын албан чарелеринге бөөр ээтиг өрткөткөн аартакан чорук-даа оор-тан болуудан.

Өрткөтүг бедикенин келген дүрүм чок орулганы парткуркон-троль район комитети райпоуң счөт-санындан дүжүлгалыг, чурт бөд-женин катал тургускан.

Каз-Хем райпозу удурткучу чок хемчеглери-бил

1965 г. февраль 17.

ПАРТИЯ ДУГАЙЫНДА МАРКСИСЧИ-ЛЕНИНЧИ ӨӨРЕДИГ БОЛГАШ СЭКП-НИН ПРОГРАММАЗЫНДА ООҢ ХӨГЖҮЛДЕЗИ

(Төнчүзү, Эгеи 3-нү арында).
дур бейири, ажалы чон-биле партиянын харылаазын быжыгар, шүгүмчүл болгаш бот-шүгүмчүл калбарар, ажал-агый, культура тургузушкунуна, нийтиел амьдыралынын бүгү-ле адырларына шын, ажыктыг ууртулга хандыртынар апар.

Пропагандист бо айтыр талашы-биле таймырдык диннакчылар-биле беседаларга быжыгала турары чутула. Ол беседаларга улетпир болгаш кезде ажал-агый талашы-биле чуртун мурнунда салдынган тодаргай сорулгаларны ылавылап көөр, бо темага хамаарыштыр диннакчылар-ның ажалдан турары коллективтик бузурлук чорудулгазын анализтер болуза эки. Улус ажал-агыйнын ууртулгазын СЭКП-нин эртем дуу-

зу-биле көрүп турарынын уур-дуу-зузун тодаргай чиктер-биле көргүзү-ринге, коммунизм тургузар талашы-биле ажалы чонун ролон оң-залап шыарырга беседаларга.

Коммунист партиянын ууртул-чу ролун, чаа нийтиелдин тургу-зушкунунда субъективизмге болгаш ала-чайгаарлаашкынга уур оон ле-миселинин дугайында айтыртып теоретиктик семинарларга көөр, чугалаажышкынның чуртуну эу-гаар дараазында темаларга хама-арышкан илеткелдерин чорутары б-за сүмелеп болур:

1. Марксизм-ленинизм коммуни-ст тургузушкунда объективтик байдалдарын болгаш субъективтик факторну аразында тууш холба-лынын дугайында.

2. Ажал-агый болгаш культура тургузушкунунда субъективизмнің хоралы.

3. Коммунист тургузушкуну СЭКП-нин эртем дуу-зу-биле ууртуп нелген дуржулгазынын акы-дуңма-лышы марксисч-ленинчи партия-ларга хамаарыштыр уур-дуу-зуз.

Ол айтыртылган өөренирине тускайлаан шак-уенин иштинде бе-леткелтирген илеткел болгаш лекция буруун дугу-биле дынлап сайга-рары күш четтимес болбайн аан. Мынчангаш оларнын иштинде уур-туз талашы-биле аң-не сонутура-чын шилеп алгаш, чугалаажы көөр болза эки. Оон артынан, бир эвес арга бар болза, көүдөли чара парлаткылаш, семинарны киржи-чилериге үлп берзе чогуур.

«Чогаалдар, том 27, арын 183».

Ажал-агый, культура тургузуш-кунундун кемчээлдери өскөн турум, чурттуу экономиктик, политиктик болгаш угаан-бодалчы амьдыралы-ның бүгү-ле адырларына чаарты-лалар калбарган турум, улус мас-саларын чогадыкчы илеткелдин, инициативалык улам бедик калду-ру, курне херектерин болгаш бу-дурлуени өргөтпө башкаарында хөй-хөй миллион ажыкты чоннар киржип алаар дээрли оң-биле ка-ды оңдалап шыары чутула. Чаа амьдыралды, тургузарына улус мас-саларын ролуну өздөлдө—ни-тиел хөгжүлдеинин дурм эу-гаары болушкундарынын бирээзи ол. Ылангыя ол дугайын Владимир Ильич 1920 чылда ГЕЛРО-нун су-раалыг панын чугалаажы көргөн, Советтеринин VIII Бүгү-россий съездинге чугалаан (Чогаалдар, том 31, арын 467).

Төгү чорудулгазына ийи-чангыс клжиктерин болгаш массанын ролу-нун дугайында айтыртып эски те-маны өөренип турарынын үезинде элээн хандыр көрдүнгөн турар. Мын-чангаш бо кичээлге чингине шүгүм-ну амьдыралга боттандыр талашы-биле партиянын ажал-чорудулгазы-биле, партия биле улустун чангыс улам ылай быжыгалаарына ду-заллап турар хөй-ниити организа-цаларын ажыкты чонуну калбак мас-саларын ууртулгуу метоттары-биле холбаалып айтыртылган чуга-лаажырыгче кичээлгеини мөөнөргө болза эки.

Партиянын ийи улусу ха-рактеринге оон ажылынын демократ-тыр аргалары база таарышп турар. Партиянын ууртулгазы чакырчы дуу-заар чорукка, албаашкынга эвес, а бүүрүлдиге, совет улус-ту авангардынын моральдык ав-торитетинге, үлгөр-чиктерин ку-жунга, партиянын политиказын

болгаш ууртулгазынын шынымын уузу чонун аң калбак кезектери чүдүлүзүп турарына үндө-леттнер. СЭКП-нин чингине шүгүм-нү боттандыр даш, коммунист биле партия кижигү эвестер бир деминг хөдөлп, коммунист тургу-зушкунун сорулгаларын кады шиптирлеп турар болганда, партия биле улустун чангыс ани алаа илеттнер.

Партия бодуну бүтү ажылын чорудары, күрне болгаш хөй-ниити организациалары — Советтерин, профивилдерин, комсомолду болгаш ажыкты чонуну эске-даа каттыжышкынарынын күжүн даянмышаан, оларнын ажал-чору-дугазын чангыс аай сорулгаже башкарып турар.

«Байда-ла миллион-миллион кижилер барлы, политика шак аңаа агаалар...» деп, В. И. Ленин 1918 чылдын мартта партиянын VII съездинге чугалаан (Чогаалдар, том 27, арын 77). Пропагандист болгаш диннакчылар ол айтышкынын ба-рымалап, СЭКП-нин чингине шү-гүм, оон политиказы болза, совет нийтиелдин миллион-миллион ажык-кичилерин амьдыралы, со-рулгаже улаанышкынны ажал-чорудулгазы-биле тууш харылаа-жы дээрли элээн каш чиктерге көргүзүп болурлар. Чокта чаа болуп аркеш ССРЭ-нин Дээди Советиниң бешки сессиязынын шиптирлерин чиктериниң бирээзи кылдыр ажал-лап болур.

Совет улус партияны бүрүн-биле дөткөп, оон политиказын бодуну кылдыр чүдүлүзүп, СЭКП-нин чингине шүгүмнү амьдыралга иле-кейли болгаш медегелдин-биле бот-тандыртып турары билингир. Ол дугайын ылангыя коммунист күш-ажыл дөш шимчээшкын, бүүрүл-тин куралдарын улам улау-биле ажалгаары, техниктик депни-лге дүргөдери, продукциянын шы-нарын экидери, ажал-агыйны

алээн чамдык адырларынын хожу-дашкынын уузукары болгаш чур-такты чонну хандырары сегилер даш, совет улустун демиселинин сөөлү үеде чаа күш-биле калбарга-ны ол дугайын бүүрүлдин-биле херечилээр.

Бо айтыртыг чугалаажып турар үеде, пропагандист болгаш динна-кчы бодуну коллективинин, ында парторганизацианын амьдыралы-дан, ажылыдан боттут чиктерини база кирип болур аргалыглар.

Теманын бо бөдүн өөренири «Улус—төгүмүн тургузушкуну, ко-мунизм тургузары—улус чонун төрөэн херэ, оон энергиязы, оон угаан-болалы ол. Коммунизмни тилелгези кижилерин хамаарып, мынчангаш коммунизм кижилер тургузунар. Совет киж бүүрү бодуну, күш-ажылы-биле коммунизм-нин тилелгезин чокшудалар» деп, бистия партиязы Програм-маныста көргүстүнгөн чугула түнөлтө чедирер ууртулг (СЭКП-нин Про-грамманы болгаш Уставы, арын 277). Партия биле улустун бузулбас ча-нгыс эви—коммунизмни өндүр и-дегаларын чедишкынниң боттанды-рарын шиптирлеп негелдэп ол.

Ажылаза чогуур чогаалдар ду-гайында каш сөс. Материалды та-йымырлап турар үеде В. И. Ленин-нин элээн каш чогаалдарын сүмө-лөөн болгай бис. Кичээлдерге белет-кедип, беседалаашкынның үезинде, илеткелдерге болгаш лекцияларга оларын ажылаары маргалдаа чок. «В. И. Ленин. Партия—социалист күрүенин болгаш коммунист тур-гузушкунун ууртулгу куужу» деп чинчыл ном база улуг дууны че-дирип болур (Госполитиздат, 1959 чыл).

Амгы үе-чалада бистия партия-нынын чингине шүгүмүн алыс утааынын ханы анализин пропаган-дист болгаш диннакчылар СЭКП-нин Программанын тып шыдарлар. Программанын чогуур бөдүлдерин өөренирине пропагандист динна-

кчыларын кичээлгеини улаандыр. Коммунизм материал-техник-тиг базазын тургузары, улус ажал-агыйнын бүтү адырларынын улам ыңайт калдуушкуну, совет кижилерин амьдырал дөне-лин бедилери даш демиселе пар-тиянын болгаш бистия бүтү улау-вустун сорулгалары Л. И. Бреж-невтин «Ойтаргыны социалист Улуг революциянын 47 чыл ою» деп илеткелдине (Госполитиздат, 1964 чыл), А. Н. Косыгинин «1965 чылда ССРЭ-нин улус ажал-агыйн хөгжүлдерин Күрне планын дугайында» деп илеткелдине болгаш ССРЭ-нин Дээди Со-ветиниң бешки сессиязынын эс-ке-даа документирилде бүтү та-лазы-биле көрдүнгөн. Ол материал-дардан пропаганда болгаш дин-накчылар экономика хөгжүлде-де, улустун материалдык чагай чо-рууну калдуушкунунда чедиш-кичилерин болгаш четтестерин, Совет күрүенин тайбынга ынакчалдыг политиказынын анализин көргү-зүп турар тодаргай сан-меделерни база тып болурлар. Телегейин ко-мунист шимчээшкынниң сыры каттыжышкыны даш демиселе СЭКП-нин ролуну дугайы 1964 чылдын февраль 14-те СЭКП ТК-нын Пленумунга М. А. Суслунту иле-кейлине, ылангыя оон V бөдүлдө чырыттынган.

Бо теманын айтыртылган партия парлаткасында чырыттынган элээн каш материалдарга база чугалаат-тынган. Ылангыя 1964 чылдын ок-тябрь 17-де «Правдага» парлатты-ган «СЭКП-нин эскерин чок ле-нинчи чингине шүгүм», ол-ча чыл-дын ноябрь 1-де «Правдага» па-рлаттынган «Коммунизм тургузуш-куну өндүр улуг туугу», ол-ча чылда ууген № 16 «Коммунист» журналда, парлан «Партиянын ууртулгу ролон болгаш дайынчы аргаларын бедилер» деп редакция чутулери-биле таныжарын сүмө-лөп болур.

Партия биле улустун бузулбас чангыс эви—чингине шүгүмнү чедишкынниң боттандырарынын магадылалы

СЭКП-ни бүгү совет улустун пар-тиязы кылдыр хуулдар дугайында, коммунизмни калбак тургузуш-кунун үезинде оон ролу болгаш уур-дуу-зуз адуу улагынын дугайында бистия партияныстың Про-грамманын чугула-чугула негелде-лери чедиң тема талашы-биле эр-тең кичээлге өөренип көрдүнгөн бол-гай. Бо кичээлге партия биле улус-тун чангыс эвиниче, ажыкты чон-нун калбак массалары-биле партия-нын харылаазын быжылаарыгче, партиянын политиказын, оон чинги-не шүгүмнү амьдыралга боттанды-рырга совет кижилерин илеткел-ли ролон медегелээрине кичээл-геини салза чогуур. Чедиң теманын үткел кичээлге бо айтыртылган элээн ханы чугалаашкына бээр чүне болганда, маада бистер оларнын ду-гайын долчулап көрөс.

Бо айтыртылган тайымырларда, бөдүн социалдык бүүрүлүгү; улус массаларын үндөзгө, амьдыралчы

эрге-ажыктарын плереткен, оларын чагай чоруну дугайында сагыш салышкын ыла сиңиккен эвир со-рулгазын; ол сорулганы чедиң алырын хандыр турар политиказы-нын база чингине шүгүмнун ха-рактерин талашы-биле бистия партия-нык шынап-ла улусту партияны бот-тандырарына агаалып болур. Партия бодуну хуураалык ажыктын аңгынын, тараачыларын, илетке-лешкынни эң дээр талалекчелерин, азы совет нийтиелдин бүтү кезек-терин каттыштырып турар. Маркс-изм-ленинизмниң үндөзгөинге ажаллап кылдыган СЭКП-нин чин-гине шүгүмнү боттандырарына, ко-мунист нийтиелдин тургузарына бүтү совет улус ханы сонугураалыг. Партия биле улустун бузулбас ча-нгыс эвиничи ханы, быжыг үндөзгө шак ында.

Улуска, оон чогадыкчы күште-ринге кызыгар чок ынакчал, ко-мунист нийтиелди тургузарыгче эң-не калбак массалары хаара ту-дары—СЭКП-нин политиктик уур-тулгазын оңагай байдалдарынын бирээзи. Иштики болгаш лаштыкы политиказын чугула-чугула айты-рылгына хамаарыштыр ажыкты чон-биле доктаал сүмелеширин, ол айтыртылган оларга чугалаашты-рып шиптирлеттерин, бодуну ажылында партия кижигү эвестер-ни кааба-биле кириштериниң шир-тия бодуну дүлээлгези кылдыр са-нап турар. «Улус чонун чаа-чаа кезектерин нийтиел тургузушкуну кийиштерибсн шаанда, калбак массаларын илеткелди хайындыр-баан шаанда... каныл-лаа револю-ст чуртталга дугайында чугаа тур-бас ууртулгу» деп В. И. Ленин ок-тябрь революцияны тилелгезин баштайгы айларында-ла «Совет эр-ге-чагырганын элчеглиг сорулгала-

Мурнуу-Чөөн Азияда тайбыңга айбылды чайладырын делегейин улустары негеп турар

ФРАНЦИЯДА УДУРЛА-НЫШКЫНЫН ЧИС-КААЛДАРЫ

ПАРИЖ. Вьетнам Демократтыг Республиканын дөвискерин америк самолеттарына арастаныг бомбалап турарына удурлаанышкынның кү-чүлүг чыскаалы Парижга болган. Мурнуу парижчылар болгаш найы-сылалдын чогуунда ажыктын хоорайларын чурттакчылар Каттыш-кан Штаттарын элчин черинин ба-жынык баарында шөлге чыдып келгеш, «Вьетнамдан холун ырат!», «Американын — алурукчу!».

«Вьетнамга хосталга!» деп Нерэ-лдерин салып турган.

Чыскаал каш-каш шактарда үр-гүлчүлгө, хоорайнын төвүне тран-спорт шимчээшкын херек кырында сандараан. Жандармар ийи чүс хи-ре чыскаалчыларын тузуп хорут-лаан.

Франциянын эске-даа хоорайла-рында массалык чыскаалар «Вьет-намдан холун ырат!» деп лозунгун ада-биле артыккан.

Күш-ажыктын Бүгү-ниити конфе-дерациязын конфедераттыг бору-зу медегелди парлап үндүрүп, аг-рессиянын ол үлгүлдерин катал-таар чорук Мурнуу-Чөөн Азияга болгаш бүтү делегейде тайбыңга шыктын уруктары чедирер ма-гат чок деп, мында демдегелер турар. Бодуну хосталгасы болгаш хама-арышпас чоруду даш демисешип ту-рар вьетнам улустун демиселин илеткелди деткир, Вьетнамда хан төтүшкүмүн доп-дораан соксады-нын негээр деп, хөй миллион фран-цуз ажыкты чоннарын күш-ажыл-ды Бүгү-ниити конфедерацияны кыйгырып турар.

МУРНУУ ВЬЕТНАМДАН АМЕРИК ШЕРИГЛЕРНИ УНДУРЕР

ДЖАКАРТА. Индонезиянын улусу Индий-кыдатта америк империализ-мдин агрессиязына удур шиптир-леп үнүп көрдүрүп турар деп, Ин-донезиянын Национал фронтуну пар-лап үндүргөн медегелдине чуга-лаал турар. Индонезия улус аме-рик интервенцияга удур мурнуу-вьетнам улустун патриотчу демисе-линин талашына туруп, АКШ-тын чаазаанын бузар-чүдөк үлгүлгел-ринге килелеп турар.

Мурнуу Вьетнамдан америк шериглерин үндүрерин, Азияда бүтү даштыкы шериг базаларын уу-зу-каарын болгаш алай динтип улус-тарын херектеринге даштыкы холгаарлаашкын соксадыры Ин-донезиянын Национал фронтуну не-геп турар.

Индонезиянын аныктарынын «Пемуда rakyat» деп массалык ор-ганизациянын талалекчелеринин ийитинги АКШ-тын Джакарта элчин черинин бажынык чангы-га болган. АКШ-тын президентин Джонсонун адресинге удурлааныш-кынның медегелдин америк дипло-маттарга олар тутуп берген. Индий-кыдатта АКШ-тын дайын өңчү-чөгүлдерин Мурнуу-Чөөн Азиянын тайбыңга ынакчалдыг бүтү улуста-рыга удур улаандырган дээрли ол медегелде демдегел турар.

«ВЬЕТНАМДАН ХОЛУН ЫРАТ!»

РИМ. Мурнуу-Чөөн Азияда АКШ-ты дайнырактарынын айымалыг өңчү-чөгүлдеринге удурлааныш-кынның чыскаалдыг болгаш митин-гилери бүтү Италияда уругачулар турар. Равенне, Верон, Палермо, Режда-Калабриа болгаш чурттуу өс-ке-даа дыка хөй хоорайларына чыс-каалдар «Америк империалисттер, Вьетнамдан холуңу ырадынар!», «Вьетнам патриоттар дегерезин!»

деп лозунгарын ада-биле артык-лаан.

Бүдүр сенаторлар — социалисттер Вьетнамда дайынны соксадырыга салышкынны кириер деп Италия-нын Министрлер Чөвүлелинин дар-газы Альдорону кыйгырган. Моон мурнунда Коммунист партиянын болгаш Пролетаржы чангыс эвини итали социалист партиязынын ке-жигүнери сенаторлар база ындг негелдерин тургускан.

ТАЙБЫНГА ААЖОК УЛУГ АЙЫЛ

ЛОНДОН. Англиянын общиналар палатасынын кежигүнери лейбо-ристер Уорби, Дженин биле Рэн-кин олар Англияда америк элчине бижикти чорудуп, ВДР-ге удур АКШ-тын талалекчелеринге шиптирлеп уур-лаанып турар. Сонгу Вьетнамдын хоорайларында болгаш Ханойда үлгүлүр объектилерин бомбалаары-нын планнарын силерин чаазаан-нын чугалаажып көрүп турар дуга-йында дынадыглар ханы дүвүрөш-кынни болдуруп турар дээрли ол бижикте айткан. Бистия болалы-кыс-биле алырга, ындг аныктыг үлгүлгелер Мурнуу Вьетнамда силерин чепсектиг күштеринерин чедимге чок чоруду даш эвээр не-гээринде эске чү-даа эвээр-тур.

«Дейл уоркер» солунун редак-ция чүдүлдө демдегел турары болза, Сонгу Вьетнамда америк аг-рессия Корея, Суэц, Куба-биле хол-бакшан ботушкунунарын соода тайбынга аажок улуз айыл болу-турар. Вьетнамда АКШ-тын ара-станыг үлгүлгелерин деткип турар англи даштыкы херектер министр Стартури ол солун шыктын шүгүм-чүлгөн. АКШ бодуну бузар-чүдөк дайынны соксады, Вьетнамдан бо-

дуну шериглерин үндүрүп, Женева дугуржулгазын кууседирин негеп турар делегейин хөй-ниитизинин үнү дыннаан турарын Англияда бү-гү кижилер бүгү-ле аргадары-биле негээр ууртулг деп, «Дейл уор-кер» демдегел турар.

ПЕРУНУ ЧОНУ БУРУУ ШААП ТУРАП

ЛИМА. Вьетнам Демократтыг Рес-публикага удур америк империализмниң үлгүлгелерин турар агрессия-нын кеминг үлгүлгелерин буруу шаап тур мен, бодуну хамаарышпас чоруту камгалап турар вьетнам улустун чөптү демиселине бодунун магадаашкынны илергейлп тур мен — деп Перуну Национал конгрессинин кежигүчү Фернандо Маркес медегелде.

Перуну политиктик болгаш хөй-ниити бөлүктөрүнүн хөй саныг тө-лөдөкчилер Вьетнам Демократтыг Республикага хамаарыштыр АКШ-тың агрессия үлгүлгелеринге удур-лаанышкынны база илергейлп тур-рар.

«ИМПЕРИАЛИЗМ ДАЙЫНРАКТАРЫ СӨНӨЗИН!»

САН-ХОСЕ. Вьетнам улус-биле эл-сетки каттыштырылаанын масса-лыг митингиз «Вьетамны маа-дырыг уузу дегерезин!», «Тай-бык дегерезин!», «Империализм дайнырактары сөнөзүн!» деп ло-зунгарын ада-биле өрткөн. Ук ми-литини Коста-Рикин аныктар ор-ганизациялары болгаш ажыкты чон-нарын конфедерацияны организа-таан. Оң киржикчилер Вьетнам Де-мократтыг Республикага удур аме-рик агрессияны шиптирлеп буруу шапкан.

(СЭТА).

Хоорайнын бирги чери дээш

Февраль айны 13-14 хунне-ринде «Спартак» эки-тура спорт нийтиелдиниң залына Кызыл хоорайнын бирги чери дээш хос-түг хурештин маргалдаа болуп өрткөн. Аңаа эки белеткедип 68 мөгелер тус-тус деңиз айы-биле хууза бирги чер дээш күжүн ше-нешкенер.

Эң чик деңизге (52 кг чедир) бирги разрядчы, Тыва АССР-нин чемпиону Владимир Чыгыр-оол (башкы институту) биле № 2 шко-ланын өөреникчи Тенир-оол Кужугет чадып каан хевис кы-рынга аваангыр, капшагай арга-лары ажылап, кайзы-даа кы-рүкчүлдерин сонугураалы чаа-лап апканнар. Алдыгы минутта нийтиелдиниң залына эки би-лирин көргүзүп, удурлаанышкы-ның өгүннерин хевиске чыгып илди. Чаа хуреш агаалып оор-уур оолдар С. Дегер-оол, О. Мөңгүн-оол кайзы-даа (про-фессионал-техниктиг үчилге) оларын хуреш баштайгызына тилелгези-биле доозулаан.

Безерек чик деңиз (52-57 кг чедир) кезде ажал-агый технику-муну сургуузу Хуреш-оол Са-ры-Донгак биле К. Дирты-оол (профессионал-техниктиг үчил-ше) 10 минута дугузунда

октажып чадашкан, хаймынаш-каннар. Бирги разрядчылар О. Момбузай (башкы институту) М. Удугу (№ 2 школа) чараш хурешкен, чымалынарын мага-даткан. Мергежилдик мөгө Мом-бузай сай талашы-биле оюн ап-тар аргалык болган.

Чартык чик деңизге (57—63 кг чедир) хостүг хурештин мөгелеринин хуреш эң-не солуп болган. Республиканын чындык коомалызын кежигүчү М. Бай-ла-оол (башкы институту) ке-дээ ажал-агый техникумуну сургуулу ийги разрядчы Н. На-местьевти чүгө он бир секунда иштинде тилгел. Н-шериг кезээ-нин дайынчысы В. Карабети Ф. Ондар (профессионал-техник-тиг үчилше) үшүк минутта арыг өктөн.

Чик деңиз (63—70 кг че-дир). Эрткен чыгыс Кызыл хоорайнын чемпиону Эрес-оол Оор-жак бо уаада спорт чөвүлелин инструктору, бирги разрядчы Владимир Хамагаевке арыг тил-леттирген. Булак Ланчы (кедээ ажал-агый техникуму) бодуну эки М. Чургү-оолду 30 секунда чедирбей тилеп алган.

Тус-тус деңиз айы-биле 1965 чылда Кызыл хоорайнын хостүг хуреш талашы-биле чемпионнары бо-дур. Эң чик деңизге—В. Чы-ды-оол, безерек чик деңизге — Б. Куулар, чартык чик деңизге — М. Байла-оол, чик деңизге — В. Хамагаев, чартык ортумак (70—78 кг чедир), ортумак (78—85 кг чедир) деңизлерге О. Си-ли-цама (башкы институту), Б. Момедов оларын удурлааныш-чылары чок болган-даа болза, чемпион аттарын тывыскаан.

Тилелгезин «Спартак» эки-тура спорт нийтиелдиниң дипло-маны-биле шаңнаан. Эң хөй чараш аргаларын көрсүскөн даш, М. Байла-оолга бирги чергенин дипломун тывыскаан.

В. ТИИМЕЯ.

Алдарлыг хуну таварыштыр

Совет Эвилели биле Ымдат Улус Республиканын аразына найы-рал, эвилел болгаш бот-бодунга дуулаажыга дугайында керэниң 15 чыл оюн таварыштыр, даштыкы чуртар-биле найырал болгаш культура харылаааларынын совет нийтиелдеринин эвилелинин президиум болгаш совет-кыдат найырал нийтиелдиниң баштаар чери кыдат-совет найырал нийтиелдиниң төп баштаар черинин дар-газы Сун Цин-линге чааа чоруткан.

Олар алдарлыг хуну таварыштыр совет хөй-ниитинин өмүг-занин кыдат нийтиелдин бүтү кежигүнеринге болгаш активчиле-ринге кыдат чедирген.

Чагаада чугалаан турары болза: совет-кыдат керэни чарган чо-рук ССРЭ-нин болгаш Кыдаттың улуг улустарынын акы-дуңма эви-лелин быжыгалаан болгаш Иракы Чөөн чыкка база бүтү делегейге тайбыңга болгаш айыл чок чорукту камгалаарына база быжы-лаарына чугула фактор болу берген. Бодуну төрөөн чуртуну тургузушкунуна акы-дуңма кыдат улустун челишкыннеринге совет кижилер шын сеткили-биле өөрүп турар, тайбың тургузгучу күш-ажыла, бодуну төрөөн чуртуну күжүн быжыгалаарына, тайбың болгаш улустар аразында найырал даш демиселе чаа-чаа чедишкынчилер болурун КЭР-нин ажыкты чоннарына олар бүтү сагыш-сеткилинден куеп турар.

(СЭТА).

Япониянын социалист партиязынын медегелели

ТОКИО. (СЭТА). Азияда амгы он-дактыг байдал АКШ-тын агрессия колоннадыг политиказынын ур-жуунда тургустунуп келген деп, Япониянын социалист партиязы-нын мында парлап үндүргөн медегел-дине чугалаал турар.

Япониянын АКШ-биле шериг ави-лели аймыл чок чоруктун япон-америк керээниң үндөзгөш бы-жылаарын президент Джонсон-биле чокта чаа болган чугалаажыш-кынаар үезинде азааны даш, пре-мьер-министр Сатону медегелде шүгүмчүлгөн. Япон чепсектиг күш-терни мобилизастарын болгаш оларын америк-мурнуу-вьетнам чеп-

сектиг күштер-биле кады дайында кинирин баш удур көрүп турар чокта чаа парламентаге сойлап-тырган күш согунарынын операция-зы» деп адаар планнар америк по-литика-биле мак харылааалыг бо-луп турар деп, Япониянын социали-ст партиязы медегелеп турар.

Азияга тайбыңны хандырарынын эрге-ажынын барымдаалааш, Вьет-намда агрессияны соксадыры пре-зидент Джонсонга саналдарын со-циалист партия чазактан негээр. Индий-кыдаттын айтырын шипти-рлээр-биле Женева конферен-циязы чымалдарын социалист партия база-ла саналап турар.

кактаң өй-тавынга чедир. Агаарнын температурасы: датлыг черлерге — 5—10, оон өскөсиге—19—24 гра-дус соок. Кызылга бүргеп, азыл кап турар, хар шоолут чагас хүн болур. Хат кошка. Агаарнын тем-пературазы — 19—21 градус соок.

Редактор К. Н. КУДАЖИ.